

Sygn. akt III USKP 163/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Romuald Dalewski

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania S. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Legnicy

o rekompensatę z tytułu pracy w warunkach szczególnych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 27 października 2022 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 12 maja 2020 r., sygn. akt III AUa 261/20,

1. oddala skargę kasacyjną,

**2. zasądza od skarżącego S. N. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddział w Legnicy kwotę 240 zł (dwieście
czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

S. N. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Legnicy z dnia 24 czerwca 2019 r. Po rozpatrzeniu wniosku organ rentowy ustalił

wysokość i podjął wypłatę emerytury od dnia 1 kwietnia 2019 r. Natomiast decyzją z dnia 28 czerwca 2019 r. po rozpatrzeniu wniosku z 24 kwietnia 2019 r. odmówił Wnioskodawcy prawa do rekompensaty.

Sąd Okręgowy w Legnicy odwołanie oddalił wyrokiem z dnia 12 grudnia 2019 r. Sąd ten ustalił, że Wnioskodawca podjął pracę w K. S.A. Oddział Huta Miedzi „[...]” w dniu 8 listopada 1973 r. i pozostawał w zatrudnieniu u tego pracodawcy do dnia 24 kwietnia 2019 r. W okresie zatrudnienia zajmował stanowiska: inżyniera metalurga, mistrza zmianowego, kierownik Oddziału Hali Wanien w Wydziale Elektorafinacji, Kierownika Wydziału Elektorafinacji Miedzi P-10, Szefa Kompleksu Elektorafinacji, Zastępcę Szefa Produkcji ds. Technologiczno-Ekonomicznych, Kierownika Wydziału Elektorafinacji P-27, Zastępcę Szefa Produkcji ds. Technologiczno-Ekonomicznych PPT1.

W Hucie Miedzi [...], w Oddziale Hali Wanien w Wydziale Elektorafinacji prowadzona jest produkcja miedzi katodowej i zawiesiny szlamu anodowego, stanowiącej cenny surowiec, z którego odzyskuje się srebro, złoto, platynę, pallad oraz selen. Produktem odpadowym procesu elektorafinacji jest elektrolit odpadowy, z którego odzyskuje się miedź i nikiel. Proces prowadzony jest w temperaturze 60°C. Do obowiązków S. N. jako kierownika Oddziału Hali Wanien należało m.in. prowadzenie procesu produkcyjnego zgodnie z instrukcją technologiczną oraz dbanie o jakość produkcji i sporządzenie dokumentacji pracy pracowników oraz dokumentacji akordowej ewidencji stanu produktów oraz metalu. Pomieszczenie Kierownika Oddziału usytuowane było bezpośrednio przy hali produkcyjnej w prowizorycznym przenośnym baraku. Kierownik przebywał 90% czasu bezpośrednio na hali. Podlegali mu zarówno wykwalifikowani, jak niewykwalifikowani pracownicy. Z kolei w Wydziale Elektorafinacji Huty Miedzi [...], gdzie S. N. był kierownikiem prowadzona była produkcja miedzi katodowej i zawiesiny szlamu anodowego, utylizacja zużytego elektrolitu, produkcja surowego siarczanu niklowego i miedzi kaskadowej. Do jego zadań należały obowiązki o złożonym charakterze w zakresie organizacyjnym, techniczno-produkcyjnym, technologicznym, ekonomicznym, BHP i ekologicznym. Również stanowisko szefa Kompleksu Elektorafinacji, które on obejmował dotyczyło: nadzoru nad planami produkcyjnymi, sprawozdawczością produkcyjną podległych wydziałów, kontroli i

analizy stanu zapasów wyrobów gotowych i produkcji w toku, nadzoru nad wprowadzeniem nowych rozwiązań technicznych, nowych technologii, nad organizacją pracy poszczególnych wydziałów, opracowywania harmonogramów remontów i biegu urządzeń, dostaw międzywydziałowych, wysyłek i nadzór nad realizacją tych harmonogramów, bieżącej kontroli i analizy sprawozdań Działu Kontroli Jakości, wskaźników techniczno-ekonomicznych, współdziałania ze służbami ochrony środowiska w celu zmniejszenia emisji substancji zanieczyszczających środowisko naturalne, nadzoru nad sprawozdawczością produkcyjną podległych komórek, udziału w opracowywaniu propozycji programu modernizacji Zakładu, podejmowania wszelkich decyzji mających na celu zagwarantowanie ciągłości produkcji oraz interwencji w przypadku zakłóceń jej rytmiczności.

Wnioskodawca, w ramach przydzielonych mu zadań jako zastępcy szefa Produkcji ds. Technologiczno-Ekonomicznych wykonywał:

- bieżącą kontrolę produkcji w celu wykonania przez podległe wydziały planów produkcji w zakresie ilości, jakości, bieżącą analizę ponoszonych kosztów,
- kontrolę, opracowywanie kompleksowych zestawień zamówień na czynniki energetyczne, surowce technologiczne i nadzór nad ich realizacją,
- bieżącą kontrolę i analizę parametrów procesów technologicznych i taki ich dobór, aby zapewnić prawidłowy przebieg technologii we wszystkich aspektach realizacji planów produkcji,
- nadzór nad prawidłowym prowadzeniem rejestrów analiz chemicznych i korygowanie zaistniałych w procesach technologicznych odchyleń od ustalonej normy,
- kontrolę nad właściwym gospodarowaniem składnikami majątkowymi w podległych komórkach organizacyjnych,
- nadzór nad sprawozdawczością produkcyjną podległych komórek,
- nadzór na wprowadzeniem nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych, nowych technologii oraz współpraca w tym zakresie z Pionem Badań i Rozwoju,
- współdziałał ze Służbą Ochrony Środowiska w celu zmniejszenia emisji substancji zanieczyszczających środowisko naturalne,

- udział w opracowywaniu propozycji programu modernizacji Zakładu,
- nadzór nad wprowadzeniem nowych technologii i rozwiązań techniczno-organizacyjnych.

W tym stanie rzeczy S. N., będąc nadal zatrudnionym, wystąpił z wnioskiem o emeryturę z rekompensatą w dniu 18 stycznia 2018 r. Decyzją z dnia 8 lutego 2018 r. organ rentowy przyznał mu emeryturę od 1 stycznia 2018 r. Do jej obliczenia przyjęto między zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 1 375.114,10 zł. W dniu 24 kwietnia 2019 roku doszło do rozwiązania umowy o pracę ubezpieczonego. Organ rentowy dnia 13 maja 2019 r. wydał decyzję o podjęciu wypłaty zaliczki na poczet emerytury. Ustalając jej wysokość kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego przyjął w wysokości 1.061.502,52 zł. Decyzją z dnia 28 czerwca 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu prawa do rekompensaty, gdyż nie uznał jako pracy w warunkach szczególnych okresów sprawowania stanowisk: kierownika Oddziału Hali Wanien w Wydziale Elektorafinacji, kierownika Wydziału Elektorafinacji Miedzi P-10, szefa Kompleksu Elektorafinacji, zastępcy szefa Produkcji ds. Technologiczno-Ekonomicznych, kierownika Wydziału Elektorafinacji P-27, zastępcę szefa produkcji ds. Technologiczno-Ekonomicznych PPT1. Sumując okresy pracy w warunkach szczególnych organ ustalił, że obejmowały one łącznie 10 miesięcy zamiast wymaganych 15 lat. W zakresie ustalenia wysokości kapitału początkowego ubezpieczonego organ rentowy ustalił jego wysokość:

- decyzją z dnia 20 września 2005 r. na kwotę 284.133,41 zł,
- decyzją z dnia 7 lutego 2018 r. na kwotę 284.206,56 zł a wraz z rekompensatą na kwotę 368.172,87 zł,
- decyzją z dnia 9 maja 2019 r. na kwotę 284.206, 56 zł.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie S. N. podlega oddaleniu. Przyjął też, że decyzje z dnia 7 lutego 2018 r. i dnia 8 lutego 2019 r. miały charakter wstępny, zaliczkowy, a to oznaczać miało możliwość wydawania decyzji ostatecznych w przyszłości o zmienionej treści. Po przyjęciu prawnej dopuszczalności zmiany przez organ rentowy decyzji w przedmiocie wysokości kapitału początkowego i wysokości emerytury rozważyć należało, czy ubezpieczony spełnił wymóg 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Mający tu

zastosowanie załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w wykazie A, w dziale XIV „Prace różne”, w pkt 24 jako prace w szczególnych warunkach wymienia kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. W orzecznictwie przyjmuje się za pracę w szczególnych warunkach czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego. Dozór musi być sprawowany na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, co jednocześnie nie wyklucza możliwości zatrudnienia na takim oddziale osoby niewykonywającej prac w warunkach szczególnych, jednakże dominować powinny pracownicy zajmujący stanowiska objęte wykazem A oraz musi być dozorem inżynieryjno-technicznym, czyli specjalistycznym, a nie „zwykłym”, wykonywanym w ramach pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy, a ponadto musi być sprawowany bezpośrednio w konkretnym środowisku pracy charakteryzującym się występowaniem warunków szczególnych.

Według kwalifikacji dokonanej przez Sąd zatrudnienie na stanowisku kierownika Oddziału Hali Wanien było dodatkową pracą polegającą na stałym wykonywaniu dozoru inżynieryjno-technicznego w toku produkcji i może mieścić się w wykazie A wspomnianego Rozporządzenia, zważywszy, że w tym czasie S. N. pracował bezpośrednio na oddziale: kontrolował przebieg procesów technologicznych, jakość produkcji, jakość dostarczanych materiałów oraz katod w trakcie procesu elektorafinacji.

Sąd Okręgowy uznał bowiem, że samo przebywanie w warunkach szkodliwych, na co powoływał się wnioskodawca, nie jest wystarczające do uznania jego pracy za spełniającą przesłanki z rozporządzenia z 1983 r. Nie zaliczył do prac objętych wskazanym wykazem prac ubezpieczonego jako kierownika Wydziału Elektorafinacji Miedzi mimo, że była świadczona w wydziale, w którym jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie A również za brak możliwości zakwalifikowania wykonywanych przez ubezpieczonego prac kierowniczych, których nie sprawował bezpośredniego nadzoru nad produkcją. Sąd

Okręgowy nie zakwalifikował także do kategorii prac wymienionych w wykazie A rozporządzenia wykonywanych przez wnioskodawcę stanowisk: Szefa Kompleksu Elektrorafinacji, Zastępcy Szefa Produkcji ds. Technologiczno-Ekonomicznych, Zastępcy Szefa Produkcji ds. Technologiczno-Ekonomicznych PPT1, ponieważ wykonywanie z tych tytułów prac nie było w pełni podporządkowane wymogom określonym niniejszym rozporządzeniem. Przyjmując powyższe Sąd oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodził się S. N. i zaskarżył orzeczenie Sądu I instancji w całości, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy:

a. w szczególności art. 16 k.p.a. wyrażającego zasadę trwałości decyzji.

W jego świetle decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, są ostateczne. Ich zmiana, uchylenie, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w ustawach szczególnych. W sprawie wnioskodawcy pomimo wydania decyzji z 2018 r. przyznających emeryturę z uwzględnieniem rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, bez podstaw prawnych uzasadniających zmianę tych decyzji wydano kolejną decyzję z dnia 13 maja 2019 r. nieuwzględniającą przyznanej wcześniej rekompensaty, a więc pogarszającą prawa wnioskodawcy bez dokonywania nawet zmiany wcześniej wydanej decyzji;

b. zasadę wyrażoną w art. 8 k.p.a. odnoszącą się do zaufania obywateli do organów państwa. W jej świetle organy administracji publicznej powinny prowadzić postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania.

c. wynikający z art. 139 k.p.a. zakaz wydawania decyzji na niekorzyść, chyba, że zaskarżona decyzja rażąco narusza prawo lub interes społeczny; w ocenie skarżącego, skoro organ wydał decyzję o przyznaniu emerytury bez rekompensaty, nastąpiło pogorszenie warunków, w świetle których przyznana była emerytura wraz z rekompensatą;

d. przez dokonanie sprzecznych ustaleń z zebrany w sprawie materiałem dowodowym polegających na:

i. ustaleniu, że wnioskodawca na stanowisku Kierownika Oddziału Hali Wanień wykonywał dozór inżynieryjno-techniczny na wydziale, na którym jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, Dział XIV poz. 24 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., nie ma natomiast podstaw, by uznać, że wnioskodawca sprawował bezpośredni dozór inżynieryjno-techniczny stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na dalszych stanowiskach, podczas gdy z całości materiału dowodowego wynika, że wnioskodawca wykonywał czynności dozoru inżynieryjno-technicznego bezpośrednio w toku produkcji, kontrolował jakość wykonywanych usług, nadto sprawował kontrolę międzyoperacyjną na wydziałach i oddziałach, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie;

ii. ustaleniu, że wnioskodawca na stanowisku Kierownika Wydziału Elektorafinacji Miedzi nie realizował w pełnym wymiarze czasu pracy dozoru inżynieryjno-technicznego, ze względu na obciążenie jego funkcji obowiązkami z zakresu organizacji, dbania o wyniki finansowe, warunki socjalno-bytowe pracowników, BHP, ochronę środowiska, podczas gdy z dokumentów, w szczególności charakterystyki stanowisk pracy oraz świadectwa pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze wynika, że wnioskodawca wykonywał prace, polegające na dozorcze inżynieryjno-technicznym, kontroli jakości produkcji i usług osobiście i w pełnym wymiarze czasu pracy na Wydziale Elektorafinacji, na którym jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, natomiast nie wykonywał obowiązków wskazanych w karcie stanowiskowej w części wskazanej przez sąd orzekający;

iii. ustaleniu, że nawet w układzie hierarchicznym w oddziale i wydziale, w którym wnioskodawca wykonywał prace polegające na dozorcze inżynieryjno-technicznym, kontroli bezpośredniej międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz na Wydziale Elektorafinacji Miedzi, na którym wykonywane są jako podstawowe prace wymienione w wykazie;

iv. ustaleniu, że wykonywanie innych czynności administracyjno-biurowych, organizacyjnych, związane z dbaniem o wyniki finansowe, warunki

socjalno-bytowe pracowników, BHP, ochronę środowiska nie pozwoliło, aby dozór inżynieryjno-techniczny był wykonywany stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, gdy z materiału dowodowego wynika, że prace te były wykonywane marginalnie i to poza nominalnym czasem pracy, z uwagi na znaczną ilość pracy w godzinach nadliczbowych, wynikających z kierowniczego stanowiska i licznych awarii;

v. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, przez ustalenie, że S. N. na stanowisku Kierownika Wydziału Elektorafinacji Miedzi wykonywał prace wymienione w karcie stanowiskowej, podczas gdy ustalenie, o którym mowa w wyroku dotyczy zakresu obowiązków Szefa Kompleksu Elektorafinacji, a nie kierownika Wydziału Elektorafinacji;

e. art. 233 k.p.c. przez ocenę dowodów bez ich wszechstronnego rozważenia, przez pominięcie przez Sąd istotnych dowodów, takich jak zeznania świadków, świadectwa pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i charakterystyki stanowiska pracy świadczący o wykonywaniu przez wnioskodawcę pracy stale w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 1 października 1974 r. do 31 sierpnia 1990 r. polegającej na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji oraz dozorcze inżynieryjno-technicznym na Wydziale Elektorafinacji, na którym jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, wykonując je osobiście, bezpośrednio; ewentualnie Sąd czerpie jedynie z tych dowodów informacje o niektórych tylko faktach, z pominięciem pozostałej ich części, na fakty przeciwne do ustaleń sądu, bez podania uzasadnienia, dlaczego Sąd nadaje tym samym dowodom różną moc dowodową; nadto Sąd przyznaje karcie stanowiskowej moc dowodową większą niż świadkom, na fakt zakresu czynności, pomimo że karta została sporządzona przed podjęciem czynności na stanowisku kierownika Wydziału Elektorafinacji Miedzi i nie odzwierciedla faktycznie wykonywanych prac, zwłaszcza, że pozostaje to w sprzeczności z innymi dowodami na tę okoliczność, w wyniku czego sąd dokonał ustaleń sprzecznych z treścią dowodów z jakich korzystał;

2. naruszenie prawa materialnego, tj.:

a. Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w szczególności art. 108 w zw. z art. 120 ustawy o

emeryturach i rentach, przez błędne zastosowanie i pomniejszenie emerytury po dniu, w którym ją przyznano;

b. Ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, w szczególności jej art. 21 przez błędne zastosowanie i ustalenie, że wnioskodawca nie spełnił warunku 15 lat pracy w warunkach szczególnych koniecznego do przyznania mu rekompensaty, podczas gdy wnioskodawca warunek ten spełnił, zgodnie z treścią art. 21 pkt. 1 ustawy o emeryturach pomostowych;

c. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (poz. 43) stanowiącego Wykaz A, w dziale XIV w poz. 24.;

i. przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (poz. 43) stanowiącego Wykaz A, w dziale XIV w poz. 24 przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że „kontrolą między operacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno - technicznym, na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace w wykazie”, sprawowanym osobiście, w konkretnym środowisku pracy odznaczającym się występowaniem warunków szczególnych”, nie jest dozór nad osobami wykonującymi kontrolę nad pracami wymienionymi w wykazie, gdzie jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, nie jest pracą w warunkach szczególnych, nadto taka wykładnia pozostaje w sprzeczności z treścią uzasadnienia do wyroku, gdzie Sąd wskazuje, że dozór musi być sprawowany bezpośrednio tj. osobiście w konkretnym środowisku pracy odznaczającym się występowaniem warunków szczególnych;

ii. przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (poz. 43) stanowiącego Wykaz A, w dziale XIV w poz. 24 przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przez „kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór

inżynieryjno - techniczny, na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, nie należy rozumieć prac jak dbanie o wynik finansowy w sytuacji gdy jest połączony jedynie z wykonaniem zadań produkcyjnych, warunki bhp pracowników i inne organizacyjne, ale wykonywane w związku z dozorem inżynieryjno-technicznym czynności administracyjno-biurowych realizowanych drugoplanowo po czynnościach związanych z dozorem inżynieryjno-technicznym, podczas gdy są to czynności przypisane do każdego pracownika wykonującego kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny i nierozzerwalnie wiąże się to z każdą pracą na takim stanowisku dozoru, o którym mowa w poz. 24 Wykazu A, w dziale XIV.

W związku z powyższym apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a nadto o zasądzenie normatywnych kosztów procesu. Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja nie jest zasadna, a podniesione na jej poparcie zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego oraz prawa materialnego nie zasługują na uwzględnienie. Sąd ten nie podziela zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. W jego ocenie Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i ocenił materiał dowodowy zgodnie z zasadami proceduralnymi, nie przekraczając granic ustalonych prawem. Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i rozumowania prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku, co pozwala na ich przyjęcie przez Sąd II instancji.

Okolicznością sporną w niniejszej sprawie było przede wszystkim ustalenie, czy wnioskodawca ubiegając się o prawo do rekompensaty faktycznie legitymował się 15-letnim okresem wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Zbadać należało, czy skoncentrowanie się wnioskodawcy na czynnościach administracyjno-biurowych odbiegło od prac wykonywanych przez pozostałych pracowników w warunkach szczególnych do tego stopnia, że doszło de facto do zerwania tej relacji, w konsekwencji czego wnioskodawca nie będzie w stanie wykazać, że i on pracował w spornym okresie w warunkach szczególnych.

Właściwe zakwalifikowanie tych prac ma istotne znaczenie dla oceny, czy ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach

szczególnych, bo tylko kontrola i dozór na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie może być zaliczona do prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Aby dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach mógł być uznany za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy musi spełnić łącznie następujące warunki: ma być dozorem inżynieryjno-technicznym, czyli dozorem specjalistycznym, a nie dozorem „jakimkolwiek” (nie może być „zwykłym” dozorem wykonywanym w ramach pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy); ma być sprawowany „na oddziałach i wydziałach”, czyli powinien być wykonywany bezpośrednio w określonym, skonkretyzowanym środowisku pracy, w którym istnieje narażenie na czynniki o znacznej szkodliwości dla zdrowia lub powodujące znaczny stopień uciążliwości pracy albo wymagające wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia; a także dotyczyć prac zgodnych z wykazami prac zawartymi w omawianym rozporządzeniu i nie może mieć charakteru peryferyjnego; powinien być sprawowany w pełnym wymiarze czasu, jaki obowiązuje osobę nadzorującą na zajmowanym przez nią stanowisku.

Sąd Apelacyjny podniósł, że naturalnym elementem każdej pracy kierowniczej wykonywanej przez osobę nadzorującą pracę ludzi jest element czynności i zadań o charakterze administracyjnym, zważywszy, że taka osoba bierze odpowiedzialność za porządek i organizację pracy, zapewnia właściwą obsadę kadrową na konkretnych stanowiskach, wykonuje czynności z zakresu prawa pracy rozumiane jako zgłoszenie nieobecności pracownika (np. nagłe zachorowanie, czy inna nieprzewidziana absencja). Wreszcie to na osobach, które wykonują prace określone w wykazie A, dział XIV, poz. 24 spoczywa obowiązek chociażby ułożenia grafiku, którego celem jest zapewnienie ciągłości wykonywanych zadań w ramach procesu technologicznego.

Zdaniem Sądu odwoławczego w przypadku wnioskodawcy wymiar pozostałych, niemieszczących się w wykazie obowiązków i prac był na tyle obszerny, iż doszło do zerwania połączenia między pracą kierowniczą skarżącego, a pracą polegającą na dozorze inżynieryjno-technicznym. To zdaniem Sądu II instancji prowadzić musiało do oddalenia apelacji na mocy art. 385 k.p.c.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 maja 2020 r. we Wrocławiu sprawy z wniosku S. N. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy o rekompensatę z tytułu pracy w warunkach szczególnych na skutek apelacji S. N. od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 grudnia 2019 r. sygn. akt V U 1012/19 oddalił apelację.

Skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego wniósł S. N. reprezentowany przez pełnomocnika. Oparta ona została na następujących podstawach:

1. Naruszenia prawa materialnego przez jego błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), tj.:

1) Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w szczególności art. 108 w zw. z art. 120 ustawy emerytalnej, przez ich niewłaściwe zastosowanie, bądź niezastosowanie, ewentualnie błędną jego wykładnię i pomniejszenie emerytury po dniu, po którym przyznano emeryturę określoną w art. 24. Z pominięciem art. 108 ustawy emerytalnej, zdaniem skarżącego, bezpodstawnie w zaskarżonej decyzji pomniejszono emeryturę przez nienaliczenie rekompensaty i nieuwzględnienie okresu pracy w warunkach szczególnych i w szczególnym charakterze, pomimo że we wcześniejszych decyzjach świadczenie przyznano.

2) Ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, w szczególności art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych przez błędną jego wykładnię i odmowę przyznania wnioskodawcy prawa do rekompensaty przez ustalenie, że nie spełnił on warunku 15 lat pracy w warunkach szczególnych, podczas gdy w ocenie wnioskodawcy spełniał wszystkie przesłanki niezbędne do uzyskania tego świadczenia.

Skarżący kasacyjnie stwierdził, że intencją ustawodawcy było uznanie prac wykonywanych w warunkach szczególnych polegających na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynierijno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, ale prace nad którymi wykonywana jest kontrola międzyoperacyjną nie muszą być pracami podstawowymi wymienione w wykazie. Powyższe wynika z faktu, że na wydziałach określonych terytorialnie, a nie

organizacyjnie, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie istnieją szczególne warunki pracy z uwagi na szkodliwość tych warunków np. temperatura, emisje chemiczne, promieniowanie, zagrożenie życia lub zdrowia. Określając charakterystykę pracy jako kontrola międzyoperacyjna powołana regulacja odnosi ją wprawdzie do kontroli nad pracami pracowników podległych służbowo, lecz to nie ich praca w warunkach szczególnych jest wyznacznikiem, ale punktem odniesienia jest ustalenie, czy na wydziałach i oddziałach, gdzie wykonywana jest kontrola międzyoperacyjną wykonywane są jako podstawowe prace wymienione w wykazie, gdyż one generują szczególne, szkodliwe dla zdrowia warunki pracy na całym wydziale. Prace podstawowe wymienione w wykazie nie muszą natomiast być pracami nad którymi sprawowany jest nadzór, lecz muszą być wykonywane na tym wydziale, aby kontrola międzyoperacyjną była uznana za prace wykonywaną w warunkach szczególnych.

W ramach naruszenia prawa materialnego wnioskodawca skargi wskazał ponadto przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., zwłaszcza dołączonego do niego Załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (poz. 43) zawierającego Wykaz A, w dziale XIV w poz. 24: przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przez kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny, na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, nie należy rozumieć prac związanych z porządkiem i organizacją pracy, z dbaniem o wyniki finansowe i warunki socjalno-bytowe pracowników, BHP i ochronę środowiska, podczas gdy, są to prace przypisane do każdego pracownika wykonującego kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny i nierozdzielnie wiąże się to z każdą pracą na takim stanowisku dozoru, o którym mowa w poz. 24 Wykazu A, w dziale XIV.

W ramach drugiej podstawy kasacyjnej powołał ponadto naruszenia przepisów postępowania, które mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), tj. art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. oraz z art. 391 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie sprawy w granicach apelacji, w szczególności pominięcie zarzutów naruszenia art. 108 w zw. z art. 120 ustawy o

emeryturach i rentach z Funduszu, art. 8, 16 i 139 k.p.a., gdyż Sąd ich nie rozpoznał i nie ustosunkował się do nich w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego.

Mając na względzie powyższe, Skarżący uważa, że należy uznać prezentowany w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym Sąd II Instancji jest obowiązany zamieścić w swoim uzasadnieniu wyłącznie takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania są potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy. Z powołanej tu regulacji k.p.c. tj. z art. 387 § 2¹ ust. 1 i ust. 2 k.p.c. wynika, że Sąd II instancji może przyjąć za własne ustalenia Sądu I Instancji, jednakże nie może pomijać i nie rozpoznawać nowych zarzutów apelacyjnych, ponieważ stanowi to złamanie podstawowych zasad proceduralnych, takich jak rozpoznanie zarzutów w granicach apelacji, czyli obowiązek ich rozpoznania. W niniejszej sprawie doszło do naruszenia takiego obowiązku oraz art. 387 § 2¹ ust. 2 k.p.c. przez niedokonanie przez sąd apelacyjny w swoim wyroku oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych, w szczególności art. 108 w zw. z art. 120 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu, art. 16 k.p.a., art. 8 k.p.a. oraz art. 139 k.p.a., co do których nie wypowiadał się również Sąd I Instancji, co miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Z powołaniem się na art. 398⁴ § 1, 2 i 3 k.p.c. skarżący kasacyjnie wnosi o przyjęcie skargi do rozpoznania w związku z przesłankami jej przyjęcia do rozpoznania, wynikającymi z naruszenia: art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. tj. z powołaniem się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na naruszenie prawa materialnego, w tym art. 108 w zw. z art. 120 ustawy emerytalnej przez ich niewłaściwe zastosowanie, bądź niezastosowanie, ewentualnie błędną wykładnię tego przepisu i pomniejszenie emerytury po dniu, w którym przyznano emeryturę określoną w art. 24 prawomocną decyzją. Nadto wskazuje na art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. tj. z powołaniem się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego (postanowienie z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15) zawarta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma zastosowanie wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Zważywszy jednak, że w skardze kasacyjnej powołano także ten artykuł powstaje wskazany już problem braku m.in.

synergii. Zwrócono na to uwagę w odpowiedzi na skargę kasacyjną podnosząc m.in. że z utrwalonego orzecznictwa na tle stosowania art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika, że oczywistym uzasadnieniem skargi kasacyjnej jest sprzeczność wyroku z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym Sądowi II instancji, o charakterze podstawowym. Pojęcie „oczywistego” naruszenia prawa należy do sfery obiektywnej i wymaga wykazania, że podniesione zarzuty naruszenia podstaw zaskarżenia były ewidentnie zasadne bez potrzeby dokonywania szczegółowej lub ponownej weryfikacji diagnozowanego stanu faktycznego. Ustalanie kryteriów uznania konkretnej pracy za pracę polegającą na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorze inżynierijsko-technicznym było już przedmiotem analizy w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Sąd ustalając szkodliwe warunki odnosi się nie tylko do kwestii prawidłowej wykładni wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia, ale również weryfikuje wymogi stawiane na stanowisku polegającym na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorze inżynierijsko-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wyszczególnione w przedmiotowym wykazie.

Zważywszy na fakt zróżnicowanej wykładni rozumienia wykazu A rozporządzenia zbadanie tego zagadnienia prawnego jest istotne z uwagi na linię orzecniczą, jaka występuje w sprawach podobnych, powstałą w oparciu o wyroki, w których sądy nie badają czy kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierijsko-techniczny wykonywane są na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, ale jedynie jakie stanowiska pracy podlegają wnioskodawcy nadzorującemu pracowników. W związku z tym istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości w praktyce.

W ocenie skarżącego wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ wskazuje kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa, w wyniku której doszło do oczywistego i widocznego naruszenia prawa. Ponadto, wskutek naruszenia prawa materialnego art. 108 w zw. z art. 120 ustawy emerytalnej przez ich niewłaściwe zastosowanie bądź niezastosowanie, ewentualnie błędną

wykładnię tych przepisów Sąd w sposób oczywisty, rażąco naruszył prawo, a przedmiotowe naruszenie miało oczywisty wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Zdaniem wnioskodawcy istnieje tu potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w judykaturze, dotyczących zwłaszcza wykładni rozporządzenia, wykazu A, w tym treści pojęć związanych z jego wykonywaniem. Wnioskodawca uważa za zasadne dokonanie ich wykładni przez Sąd Najwyższy, skupionych wokół kwestii, czy przez kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierijsko-techniczny, należy rozumieć kontrolę wykonywaną na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, przy czym prace nad którymi wykonywana jest kontrola międzyoperacyjna nie muszą być pracami podstawowymi wymienionymi w wykazie? Czy przez kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierijsko-techniczny należy rozumieć kontrolę nad pracami wymienionymi w wykazie sprawowane na wydziałach, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, nadto czy prace nad którymi ma być wykonywana kontrola, powinny być pracami podstawowymi na tym wydziale lub oddziale, ewentualnie pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych, ale nie jako prace podstawowe na tym wydziale, oddziale?

W oparciu o przedstawione zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego, skarżący kasacyjnie wnosi o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, ewentualnie wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy i przyznanie rekompensaty, z tytułu pracy w warunkach szczególnych, lub zmianę w całości wyroku Sądu Apelacyjnego, ewentualnie zmianę w całości wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd, który wydał orzeczenie lub przez Sąd równorzędny w innym składzie, nadto zasądzenie od pozwanego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania za obie instancje oraz za postępowanie przed Sądem Najwyższym i kosztów zastępstwa procesowego, według dwukrotności stawki minimalnej przewidzianej w przepisach Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlega oddaleniu.

W ocenie skarżącego wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ wykazuje kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa w wyniku, której doszło do oczywistego i widocznego jego naruszenia. Zdaniem skarżącego zważywszy na fakt zróżnicowanej interpretacji wykazu A rozporządzenia zbadanie tego zagadnienia prawnego jest istotne z uwagi na zróżnicowane orzecznictwo. Sądy w wielu wypadkach nie badają, czy kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produktów i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach jako podstawowe wpisują się w wykaz A załącznika rozporządzenia, ale jedynie jakie stanowiska pracy podlegają wnioskodawcy nadzorującemu pracowników. W związku z powyższym istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości w praktyce w drodze zastosowania art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.

Skarżący kasacyjnie oparł skargę na art. 398³ § 1 k.p.c. Zawarte w tym przepisie podstawy kasacyjne pozostają ze sobą w związku funkcjonalnym. Nie jest bowiem możliwe prawidłowe zastosowanie prawa materialnego bez zgodnego z prawem procesowym ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skarżący kasacyjnie wskazuje na naruszenie art. 382 k.p.c. Przepis ten przesądza o dwóch ważnych kwestiach procesowych: że postępowanie apelacyjne jest merytoryczną kontynuacją postępowania przed sądem pierwszej instancji oraz że orzeczenie sądu odwoławczego wydawane jest na podstawie dowodów przeprowadzonych w obu instancjach. Zdaniem Sądu Najwyższego w związku z tym, podstawa skargi kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. w zakresie odnoszącym się do naruszenia art. 382 k.p.c. jest usprawiedliwiona, gdy skarżący wykaże, że sąd drugiej instancji bezpodstawnie nie uzupełnił postępowania dowodowego albo pominął część dowodów, jeżeli uchybienia te mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

W uzasadnieniu kasacji podniesiono nierozpoznany w apelacji zarzut naruszenia art. 8 k.p.a., formułującego zasadę pogłębiania zaufania obywatela do organów państwa. Sąd w niniejszej sprawie nie uwzględnił zarzutu jego naruszenia ze względu na okoliczność kontynuowania zatrudnienia, które miało na celu zwiększenie ilości odprowadzonych składek, kapitału początkowego i podwyższenie emerytury, a w konsekwencji pogorszenia jego praw i ostatecznie

pomimo wydłużenia okresu składkowego i zwiększenia się wysokości składek. Potwierdza to fakt, że Sąd *meriti* nie dokonał rzeczywistego, rzeczowego i szczegółowego rozważenia treści wniosku i jego wpływu na wynik sprawy. W skardze kasacyjnej podniesiono ponadto nierozpoznany w apelacji zarzut naruszenia art. 139 k.p.a., formułującego zasadę zakazu wydania decyzji na niekorzyść. Zakaz ten wypełnia funkcję gwarancji procesowej polegającej na tym, że w postępowaniu wywołanym wniesieniem środka zaskarżenia organ odwoławczy nie zmienia zaskarżonego rozstrzygnięcia na niekorzyść strony wnoszącej taki środek, jeśli inne strony jednocześnie takiego środka prawnego nie wniosły. Zastosowanie zasady zakazu wydania decyzji na niekorzyść w niniejszej sprawie polega na zakazie pozbawiania wnioskodawcy nabytych praw na innej podstawie niż wynikającej z przepisów prawa. Organ rentowy nie wskazał na jakiej podstawie pozbawia wnioskodawcę przyznanych mu już praw do rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych wobec czego bezpodstawnie pogorszył jego sytuację wydając drugą decyzję w tej samej sprawie. Zarzut naruszenia zasady trwałości decyzji administracyjnej jest zasadny. Organ rentowy wydając kolejną decyzję nie dokonał zmiany wcześniejszej decyzji o przyznaniu emerytury, co jest możliwe tylko w ramach zastosowania dozwolonych prawem procedur, czyli zgodnie z treścią art. 16 k.p.a. zmiana decyzji może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub ustawach szczególnych.

W odpowiedzi na skargę organ rentowy za całkowicie chybione uznaje zarzuty skargi kasacyjnej w zakresie naruszenia przepisów art. 8, 16 i 139 k.p.a., które nie miały jego zdaniem zastosowania w postępowaniu odwoławczym oraz nie mogły podlegać ocenie sądu. Zdaniem Sądu Najwyższego rozpoznającego w niniejszym składzie skargę kasacyjną trzeba tu mieć na uwadze art. 124 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym w postępowaniu w sprawach o świadczenia, określone w ustawie, stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że niniejsza ustawa stanowi inaczej. Ponadto zasady, jakich prawo jest nośnikiem można rozpatrywać w kontekście gwarancji konstytucyjnych, ale aspekty te nie zostały wysłowione w apelacji.

Skarżący kasacyjnie podniósł kwestię stosowania w praktyce zasady oddzielenia czynności wykonywanych w szczególnych warunkach od wykonywania

zadań administracyjnych i organizacyjnych. W każdym przypadku przy ocenie czynności pracowniczych polegających na kontroli międzyoperacyjnej czy kontroli jakości produkcji i usług na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia występuje potrzeba oddzielenia czynności związanych ściśle z kontrolą od sprawdzających się do obowiązków nie mających związku z nią.

Zdaniem Sądu Najwyższego trafnie wskazuje skarżący, że intencją ustawodawcy było uznanie prac wykonywanych w warunkach szczególnych polegających na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynierijno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, ale prace nad którymi wykonywana jest kontrola międzyoperacyjna nie muszą być pracami podstawowymi wymienionymi w wykazie. Powyższe wynika z faktu, że na wydziałach określonych terytorialnie, a nie organizacyjnie, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie istnieją szczególne warunki pracy z uwagi na szkodliwość tych warunków np. temperatura, immisje chemiczne, promieniowanie, zagrożenie życia lub zdrowia człowieka. Ustawodawca określając charakterystykę pracy jako kontrola międzyoperacyjna odnosił ją wprawdzie do kontroli nad pracami pracowników podległych służbowo, lecz nie praca pracowników podległych służbowo scharakteryzowana jako praca w warunkach szczególnych jest wyznacznikiem, ale czy praca polegająca na kontroli międzyoperacyjnej jest pracą w warunkach szczególnych. Wyznacznikiem jest ustalenie, czy na wydziałach i oddziałach, gdzie wykonywana jest kontrola międzyoperacyjna wykonywane są jako podstawowe prace wymienione w wykazie, gdyż one generują szczególne, szkodliwe dla zdrowia warunki pracy na całym wydziale. Prace podstawowe wymienione w wykazie nie muszą natomiast być pracami, nad którymi sprawowany jest nadzór, lecz muszą być wykonywane na tym wydziale, aby kontrola międzyoperacyjna była uznana za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że osoba nadzorująca, mimo że nie wykonuje pracy bezpośrednio związanej ze szczególnym zagrożeniem, to jednak przebywając na oddziale (wydziale), na którym warunki pracy ujemnie wpływają na organizm człowieka, jest w podobny sposób narażona na negatywne

skutki środowiska pracy. Stąd duże znaczenie należy przypisywać dokonywanej weryfikacji pod kątem interpretacji wykazu A rozporządzenia, aby w drodze restrykcyjnej wykładni nie zawężyć zakres stosowania szczególnych warunków.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarty został zarzut naruszenia art. 108 ustawy emerytalnej. Skarżący kasacyjnie stwierdził, że sprzeczne z powyższym przepisem jest stwierdzenie Sądu I instancji orzekającego, że decyzje: z dnia 8 lutego 2017 r. i z dnia 7 lutego 2018 r. miały charakter wstępny – zaliczkowy. Nie kończyły postępowania. Przy ich wydaniu zakładano dalsze badanie sprawy i wydanie decyzji ostatecznych, a następnie nieustosunkowanie się przez Sąd II instancji do wyżej wymienionego zarzutu i przyjęcia ustaleń Sądu I instancji za własne. Sąd odwoławczy pomimo złożenia zarzutu naruszenia art. 108 w związku z art. 120 ustawy emerytalnej w ogóle go nie rozpatrzył i nie ustosunkował się, w konsekwencji czego wydał orzeczenie naruszające ten przepis przez pomniejszenie emerytury o przyznaną już rekompensatę decyzją, która stała się ostateczna i nie była uchylona ani zmieniona. O braku możliwości pomniejszenia raz przyznanej emerytury i niewystępowaniu rozbieżności w tym zakresie w orzecznictwie sądów świadczą, zdaniem wnoszącego kasację, zacytowane przez niego orzeczenia.

Skarżący kasacyjnie wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt. 2 k.p.c. z powołaniem się na okoliczność, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie dotycząca przepisu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Wykaz A, w dziale XIV w poz. 24, o treści „Kontrola międzyoperacyjna. Kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierijno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” określającego rodzaj prac wymienionych jako prace w warunkach szczególnych.

Rozwiązaniem przedmiotowych rozbieżności ma być skierowanie do Sądu pytań w omawianej materii to jest:

- czy przez kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierijno-techniczny, należy rozumieć kontrolę wykonywaną na

wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, przy czym prace nad którymi wykonywana jest kontrola międzyoperacyjną, nie muszą być pracami podstawowymi wymienionymi w wykazie?

- czy przez kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny należy rozumieć kontrolę nad pracami wymienionymi w wykazie sprawowane na wydziałach, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, nadto czy prace nad którymi ma być wykonywana kontrola, powinny być pracami podstawowymi na tym wydziale lub oddziale, ewentualnie pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych, ale nie jako prace podstawowe na tym wydziale, oddziale?

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. z powołaniem na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu wskazanego przepisu ze względu na naruszenie prawa materialnego. Sąd Najwyższy zauważa, że w uzasadnieniu skargi kasacyjnej zawarto pogłębione wywody umocowane orzecznictwem sądowym skupione wokół oczywistego uzasadnienia skargi kasacyjnej. Oczywista zasadność skargi nie jest zbudowana na jakimkolwiek naruszeniu prawa, ale na takim naruszeniu procedur prawa materialnego, które prowadzi do nieprawidłowego rozstrzygnięcia przez sąd. Do tej kategorii skarżący kasacyjnie zaliczył naruszenie przepisów postępowania tj. art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. oraz z art. 391 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie sprawy w granicach apelacji, czyli nie wzięcie pod uwagę i nie rozważenie wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków, w szczególności pominięcie zarzutów naruszenia art. 108 w zw. z art. 120 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu oraz powołanych już przepisów kodeksu prawa administracyjnego. Na uwagę zasługuje stanowisko Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2012 r. (II CSK 303/11), w którym podniósł m.in., że „Niezależnie od tego czy podniesione w apelacji zarzuty dotyczą zagadnień proceduralnych czy też uchybień materialno-prawnych, obowiązkiem sądu odwoławczego jest rozpoznanie wszystkich tego rodzaju zarzutów sformułowanych przez skarżącego. Pod pojęciem rozpoznania rozumieć należy rzeczywiste, rzeczowe i szczegółowe rozważenie ich treści. Przeprowadzone rozumowanie powinno znaleźć odbicie w treści uzasadnienia orzeczenia, ponieważ

tylko w ten sposób sąd odwoławczy może i powinien ujawnić motywy, którymi się kierował rozstrzygając sprawę. Nie spełnia tych wymagań posłużenie się ogólnikowymi formułami, ani zastąpienie argumentacji autorytatywnymi stwierdzeniami nieopartymi na analizie zasadności konkretnych zarzutów, ani też powtórzenie uzasadnienia, którym posłużył się sąd pierwszej instancji bez odniesienia się do wskazanych w apelacji przesłanek, podważających prawidłowość rozumowania tego sądu”.

Na temat znaczenia uzasadnień z jurydycznego i pozajurydycznego punktu widzenia wypowiadał się Sąd Najwyższy w wielu orzeczeniach. M.in. w powołanym przez skarżącego uzasadnieniu wyroku z dnia 7 listopada 2013 r. (V CSK 550/12), że „Nierozpoznanie zarzutów apelacji stanowi obrazę art. 378 § 1 k.p.c. i uniemożliwia ocenę poprawności wydanego rozstrzygnięcia, w odniesieniu do właściwego zastosowania przepisów prawa materialnego i procesowego oraz ich wykładni”.

Zasadniczy przedmiot sporu w sprawie dotyczył odmowy skarżącemu prawa do rekompensaty wyznaczonego decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 czerwca 2019 r. Problemem tutaj pozostaje wypracowanie w praktyce obiektywnych kryteriów kwalifikacji działań mieszczących się w kategorii prac w szczególnych warunkach.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę, na zasadzie art. 398¹⁴ § 1 k.p.c. oddalono skargę kasacyjną jako bezzasadną w punkcie pierwszym wyroku. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265) w punkcie drugim wyroku.

[as]